

§ 650

Kaupunkiympäristölautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Atte Harjanteen ym. valtuustoaloitteesta koskien Van- hankaupunginpadon purkamista

HEL 2018-010592 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta päätti panna asian viikoksi pöydälle.

Käsittely

Pöydällepanoehdotus:

Mika Välipirtti: Pyydän asian pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti panna asian pöydäl-
le.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Jussi Luomanen, kaupunkitila- ja maisemasuunnittelupäällikkö: 310 38626
jussi.luomanen(a)hel.fi
Irene Varila, lakimies, puhelin: 310 37451
irene.varila(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan
lausunnon:

Helen Oy ilmoitti 12.11.2019 sulkevansa Vantaanjoessa olevan Van-
hankaupungin vesivoimalan vuoden 2019 loppuun mennessä. Sulke-
misen jälkeen voimalaitoksen turbiineihin ei enää johdeta vettä. Tämä
tarkoittaa sitä, että kalat eivät enää johdu turbiineihin ja kuole tai vahin-
goitu.

Voimalaitoksen sulkeminen muuttaa myös Vantaanjoen veden juoksu-
tusta. Kun voimalaitos ei enää tarvitse vettä, voidaan virtausta ohjata
siten, että itähaarassa virtaava vesimäärä kasvaa ja sen tarjoama reitti
on kaloille houkuttelevampi. Veden säännöstelyssä ei tarvitse enää ot-
taa huomioon voimalaitoksen vesitarpeita, jolloin itähaaran virtaama ja

vesimäärää houkuttelee kaloja niiden uudessa kohti joen yläjuoksua sekä Vanhankaupunginlahtea ja merta.

Padon omistaja on valtakunnallisen patorekisterin mukaan HSY, joka on myös vastannut patolakiin perustuvista padon määräaikaistarkistuksista. HSY:lle kuuluu myös Vanhankaupunginkosken yläpuolella oleva varavedenottamo sen tarvitsemine neulapatoineen.

Vuonna 2018 valmistui kaupunginhallituksen päätökseen pohjautuva Vanhankaupunginkosken itähaaran kunnostussuunnitelman työohjelma, jonka kansliapäällikkö on hyväksynyt. Itähaaran kunnostuksen suunnittelun lähtökohtana on erityisesti parantaa haaran houkuttelevuutta ja mahdollistaa myös heikommin uivien kalojen, kuten särkikalojen, elinolosuhteet. Kunnostussuunnitelman laadinta alkaa vuonna 2020. Suunnitelmassa huomioidaan muuttuneen tilanteen aiheuttamat reunaehdot ja laaditaan tarvittavat luontoselvitykset ja muut arvioinnit.

Padon purkamista on selvitetty perusteellisesti vuonna 2016. Padon suojelun status on vahva, sillä se on suojeltu eri kaavoissa aina maakuntakaavatasosta asemakaavaan. Alue on myös valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY). Valtioneuvoston valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskeva päätös tuli voimaan 1.4.2018. Se edellyttää, että valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot, kohteiden alueellinen monimuotoisuus ja ajallinen kerroksisuus turvataan maakuntien suunnittelussa ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa. Länsihaaran pato on suojeltu vuonna 1998 asemakaavassa (10240) merkinnällä s-3: ”Suojeltava alueen osa, jolla olevat pato- ja siltarakenteet tulee säilyttää tai tarvittaessa uusien siten, että ympäristön historiallinen arvo säilyy”. Suojelustatuksesta on teetetty oikeudellinen selvitys vuonna 2016, jonka mukaan status on edelleen ajantasainen. Selvityksessä arvioitiin, että padon purkamiseen tähtäävä asemakaava olisi todennäköisesti ristiriidassa lainsäädännön kanssa. Tämän hetkisen tiedon perusteella sellaisen asemakaavamuutoksen laatiminen, jossa kivipadolle ei osoiteta suojelumerkintää, olisi ELY-keskuksen mukaan kulttuuriympäristöä koskevien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden erityistavoitteiden sekä maankäyttö- ja rakennuslain sisältövaatimuksia koskevan 54 §:n vastainen.

Kaupunkiympäristön toimiala osallistuu vuonna 2020 Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistyksen selvitykseen koskien kalojen liikkumista Vanhankaupunginkosken alueella ja edelleen Vantaanjoessa. Selvitys tukee myös itähaaran kunnostussuunnitelman laadintaa.

Esittelijän perustelut

Postiosoite
PL 58200
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunkiymparisto@hel.fi

Käyntiosoite
Sörnäistenkatu 1
Helsinki 10
<https://www.hel.fi/>

Puhelin
09 310 1691
Faksi

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI06 8000 1200 0626 37
Alv.nro
FI02012566

Valtuustoaloite

Valtuutettu Atte Harjanne ja 15 muuta valtuutettua ovat tehneet 10.10.2018 seuraavan valtuustoaloitteen:

"Helsingin kaupunkistrategia vuosille 2017-2021 [1] linjaa, että kaupungissa parannetaan vesistöjen tilaaja kiinnitetään huomiota vaelluskalakan-
kantojen elpymiseen. Helsingin merkittävin vaelluskalakantojen elpymi-
sen este on Vanhankaupunginkosken länsihaaran sulkeva pato. Padon
purkaminen olisi merkittävä konkreettinen toimenpide, jolla kaupunki
suojelee luonnon monimuotoisuutta, joka on maailmanlaajuisesti uhat-
tuna. Purkaminen mahdollistaa myös vetovoimaisen matkailukohteen
kehittämisen, mikä on sek in linjassa strategian kanssa.

Padon purkamista on esitetty useita kertoja, viimeksi vuonna 2014 val-
tuutettu Jukka Relanderin aloitteesta. Aloitteen käynnistämisen selvitys-
ja valmistelutyön pohjalta kaupunki julkisti vuonna 2018 suunnitelman
Vanhankaupunginkosken itähaaran kunnostamisesta. Päätöstä suunni-
telman toteuttamisesta ei kuitenkaan ole tehty, eikä itähaaran kunnos-
tus ole hyödyiltään padon purkamiseen verrattava toimenpide.

Relanderin aloitteen yhteydessä kaupunki toteutti selvityksen padon
purkamisen oikeudellisista edellytyksistä [2] ja padon purkamisvaiht-
toehtojen selvityksen [3]. Selvitysten perusteella on ilmeistä, että pur-
kaminen on juridisesti monimutkainen hanke, ja vaatii erittäin painavat
perustelut. Varsinaista arviota yhteiskunnallisesta kannattavuudesta ei
kuitenkaan vielä tehty. Tällaisen arvion tulisi kattaa purkamisen vaiku-
tukset luontoarvoihin ja virkistys- ja matkailuarvoihin kulttuurihistoriallis-
ten arvojen ohella. Lopulta kyse on hyötyjen ja haittojen suhteuttami-
sista ja poliittisesta tahtotilasta.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että kaupunki toteuttaa Van-
hankaupunginkosken padon osittaisen tai kokonaisen purkamisen yh-
teiskunnallisen kannattavuuden arvioinnin tarvittavassa laajuudessa, ja
valmistelee suunnitelman padon purkamisesta mikäli se on arvion poh-
jalta perusteltua.

[1] Helsingin kaupunki (2018) Maailman toimivin kaupunki – Helsingin
kaupunkistrategia 2017–2021

[URL: <https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/strategia-ja-talous/kaupunkistrategia/strategiaehdotus/>]

[2] Kokko, K., Häkkänen, M., Paloniitty, T., Vaara, E. (2016) Selvitys
Helsingin Vanhankaupunginkosken padon purkamisen oikeudellisista
edellytyksistä [URL: <https://dev.hel.fi/paatokset/media/att/42/42237e9095f17e77654b463dd24a4589974791b2.pdf>]

[3] Helsingin kaupunki (2016) Vanhankaupunginkosken padon purkamisen vaihtoehtotarkastelun ohjelmointi ja kustannusarvio. [URL: <https://dev.hel.fi/paatokset/media/att/8e/8e0cbfb44b3563db81914f7c823aa40dbd9a77bc.pdf>]

Lausuntopyyntö

Kaupunginkanslia on pyytänyt kaupunkiympäristölautakuntaa antamaan lausunnon kaupunginhallitukselle 10.10.2019 mennessä.

Kaupunginkanslia on myöntänyt lausunnon antamiselle lisääaikaa 17.12.2019 saakka.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Jussi Luomanen, kaupunkitila- ja maisemasuunnittelupäällikkö: 310 38626
jussi.luomanen(a)hel.fi
Irene Varila, lakimies, puhelin: 310 37451
irene.varila(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Harjanne Atte Aloite Kvsto 10102018 6
- 2 FCG Vanhankaupunginkosken padon purkamisen arviointi RAPORTTI 22012019

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano